

**Finanšu ministrijas
Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības
koordinācijas padomes sekretariāta (AFCOS)**

INFORMATĪVAIS ZIŅOJUMS

**par veiktajiem krāpšanas apkarošanas un
Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības
pasākumiem 2021.gadā**

Saīsinājumi

AFCOS likums	Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai sniedzamā atbalsta likums
AFCOS padome	Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības koordinācijas padome
AFCOS stratēģija	ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģija un pasākumu plāns 2020.-2022. gadam
CFLA	Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
EAFVP	Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām
EJZF	Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds
EK	Eiropas Komisija
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ELGF	Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
EPPO	Eiropas Prokuratūra (European Public Prosecutor's Office)
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ES	Eiropas Savienība
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ES fondi	Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Reģionālās attīstības fonds, Kohēzijas fonds, Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai, Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds, Eiropas Teritoriālās sadarbības programmas, Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām, Iekšējās drošības fonds, Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
ETS	Eiropas Teritoriālās sadarbības programmas
FM	Finanšu ministrija
IDB	Iekšējās drošības birojs
IDF	Iekšējās drošības fonds
KF	Kohēzijas fonds
KNAB	Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs
LAD	Lauku atbalsta dienests
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
MK	Ministru kabinets
OLAF	Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai
OLAF atbalsta likums	Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai sniedzamā atbalsta likums
PMIF	Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime (Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības birojs)
VP	Valsts policija

KOPSAVILKUMS

1. Informatīvais ziņojums ir sagatavots, pamatojoties uz Likumu par budžeta un finanšu vadību 28.² panta 4.daļu.
2. Informatīvais ziņojums sastāv no 4 daļām – A, B, C un D, kur A daļā sniegta informācija par veiktajiem krāpšanas apkarošanas un ES finanšu interešu aizsardzības pasākumiem 2021.gadā, B daļā - par plānotajām aktivitātēm 2022.gadā, C daļā - par 2021.gadā konstatētajām neatbilstībām sadalījumā pa fondiem, savukārt, D daļā - dati par pārskata periodā saņemtajiem iesniegumiem un kriminālprocesiem par iespējamām krāpnieciskām darbībām ES fondos.
3. 2021.gadā tika ieviesti visi plānotie pasākumi, kas bija paredzēti 2020.gada 29.maijā apstiprinātajā AFCOS darbības stratēģijas periodam no 2020.gada līdz 2022.gadam pasākumu plānā (skatīt A daļu).
4. Būtiskākie 2022.gadā plānotie pasākumi saistīti ar sadarbības starp Latvijas iestādēm un OLAF stiprināšanu un izpratnes veidošanu starp dažāda profila institūcijām (skatīt B daļu).
5. 2021.gadā 2014.-2020.plānošanas periodā ES fondu izlietojumā konstatētas 1 652 neatbilstības par kopējo summu 33 500 236,08 EUR. Salīdzinot ar kopējiem attiecināmiem izdevumiem, konstatēto neatbilstību summas īpatsvars veido 2,6%, kas ir trīskāršojies salīdzinājumā ar 2020.gadu – 0,68% (skatīt C daļu).
6. 2021.gadā ir pieņemti 14 lēmumi par neatbilstībām saistībā ar aizdomām par krāpšanu ES fondu ietvaros (ERAF-8, ESF-1, ELFLA-3¹, EJZF-1 un IDF-1), salīdzinājumam 2020.gadā – 32 gadījumi (ERAF-14, ESF-10, ELFLA-6, EJZF-2) (skatīt C daļu).
7. 2021.gada laikā izmeklēšanas iestādes ir saņēmušas 11 iesniegumus par krāpnieciskām un koruptīvām darbībām ES fondos (skatīt D daļu).

¹ Divos gadījumos tika pieņemts lēmums par neatbilstību izmeklēšanas nodošanu EPPD, taču bez finanšu ietekmes, jo aizdomas par krāpšanu tika identificētas vēl pirms izmaksu veikšanas.

SATURS

A DAĻA VEIKTIE KRĀPŠANAS APKAROŠANAS UN EIROPAS SAVIENĪBAS FINANŠU INTEREŠU AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI 2021.GADĀ

- A.1. AFCOS darbības stratēģijas ieviešana**
- A.2. Politikas plānošana**
- A.3. OLAF atbalsta likums**
- A.4. Preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai**

B DAĻA BŪTISKĀKIE PLĀNOTIE PASĀKUMU 2022.GADĀ

C DAĻA STATISTIKAS PĀRSKATS PAR NEATBILSTĪBĀM 2021.GADĀ

C.1. Neatbilstību tendences sadalījumā pa ES fondiem 2021.gadā

- C.1.1. Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Kohēzijas fonds (KF) (2014.-2020. plānošanas periods)**
- C.1.2. Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA), Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF) (2014.-2020. plānošanas periods)**
- C.1.3. Eiropas Teritoriālās sadarbības (ETS) programmas (2014.-2020. plānošanas periods)**
- C.1.4. Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (EAFVP) (2014.-2020. plānošanas periods)**
- C.1.5. Iekšējās drošības fonds (IDF) un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (PMIF) (2014.-2020. plānošanas periods)**

C.2. Neatbilstību tendences 2014.-2020. plānošanas periodā 2021.gadā (astotais plānošanas perioda gads) salīdzinājumā ar 2007.-2013. plānošanas perioda tendencēm 2014. gadā (astotais plānošanas perioda gads)

D DAĻA INFORMATĪVS PĀRSKATS UN STATISTIKAS DATI par 2021.gadā saņemtajiem iesniegumiem par iespējamām krāpnieciskām un citām nelikumīgām darbībām ES fondu ietvaros, kā arī sadarbību ar OLAF un citām Eiropas institūcijām

- D.1. Izmeklēšanas iestādēs saņemto iesniegumu un kriminālprocesu statistika**
- D.2. Sadarbība ar OLAF un EPPO krāpšanas izmeklēšanas jautājumos**

1.pielikums. AFCOS padomes struktūra

2.pielikums. Neatbilstību apjoms no 2021.gada 1.janvāra līdz 2021.gada 31.decembrim par 2014.-2020.gada plānošanas periodu un salīdzinājums ar 2007.-2013.gada plānošanas periodu

A DAĻA

VEIKTIE KRĀPŠANAS APKAROŠANAS UN EIROPAS SAVIENĪBAS FINANŠU INTEREŠU AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI 2021.GADĀ

AFCOS (no angļu val. Anti-Fraud Coordination Service - AFCOS) funkcijas Latvijā veic Finanšu ministrija, lai nodrošinātu Regulas Nr.883/2013² 3.panta 4.punktā dalībvalstij uzlikto pienākumu izpildi - nodrošinātu efektīvu sadarbību un informācijas apmaiņu ar OLAF, tostarp operatīva rakstura informāciju.

Vienotas valsts politikas ieviešanai, lai aizsargātu ES finanšu intereses, 2007.gada februārī Latvijā tika izveidota AFCOS padome, kas darbojas kā konsultatīva koleģiāla institūcija un tajā ir pārstāvētas gan ES fondu administrējošās iestādes, gan tiesībsargājošās institūcijas. AFCOS padomei ir tiesības ierosināt grozījumus normatīvajos aktos, bet katra padomē iesaistītā iestāde ir atbildīga par politikas īstenošanu attiecīgajā kompetences jomā. AFCOS padomes struktūru skatīt *1.pielikumā*.

A.1. AFCOS DARBĪBAS STRATĒGIJAS IEVIEŠANA

2020.gadā ar Ministru kabineta rīkojumu Nr.288 tika apstiprināta aktualizētā AFCOS darbības stratēģija 2020.-2022.gadam "ES finanšu interešu aizsardzības koordinācijas dienesta (AFCOS) darbības stratēģija un pasākumu plāns 2020.-2022. gadam". AFCOS darbības stratēģija ir pieejama FM mājaslapā³.

AFCOS stratēģijas mērķis – definēt kopējos sadarbības pamatvirzienus, mērķus un uzdevumus starp kompetentajām iestādēm krāpšanas novēršanai un apkarošanai, kā arī stiprināt sadarbības modeli ES finanšu interešu aizsardzībai, lai stiprinātu un formalizētu sadarbību starp Latvijas kompetentajām iestādēm un OLAF.

AFCOS stratēģijas ietvaros tika identificēti 3 galvenie rīcības virzieni:

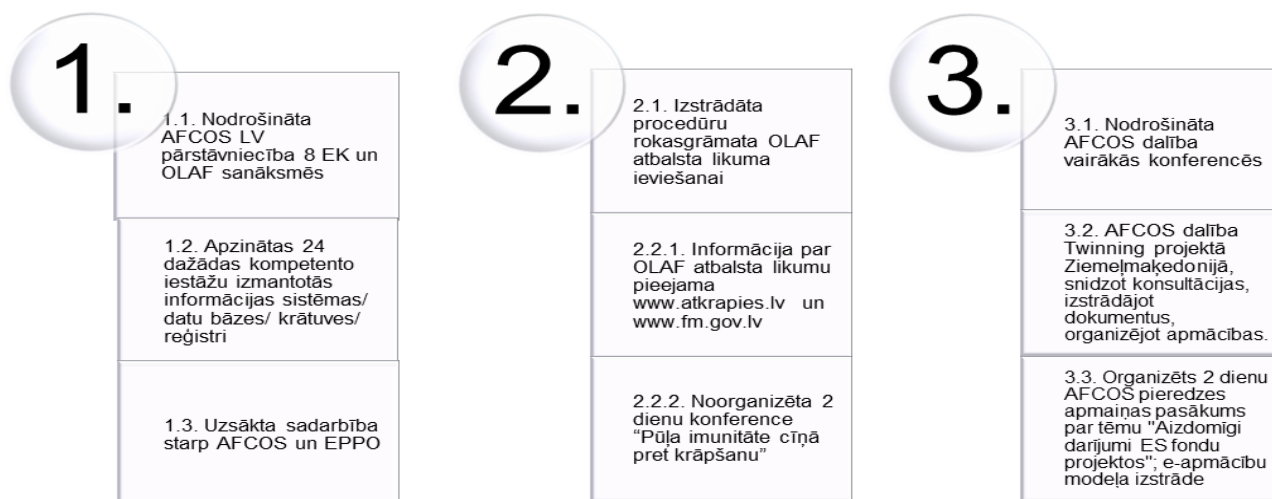
1. politikas veidošana;
2. Eiropas Birojam krāpšanas apkarošanai sniedzamā atbalsta likuma ieviešana;
3. preventīvie pasākumi krāpšanas novēršanai.

Katra rīcības virziena izpildei ir noteikti veicamie pasākumi un rezultatīvie rādītāji, kā arī atbildīgās institūcijas un termiņi. Pasākuma plānā izvirzītais politikas rezultāts ir saistīts ar ES finanšu interešu aizsardzības sistēmas efektivitātes paaugstināšanu Latvijā. No AFCOS stratēģijas plānā noteiktajiem astoņiem pasākumiem 2021.gadā, ir ieviesti pieci pasākumi un pārējo pasākumu ieviešana jau ir uzsākta, skatīt kopsavilkumu 1.attēlā.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.septembra Regulā (ES, Euratom) Nr.883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1073/1999 dalībvalstij uzlikto pienākumu sniegt atbalstu OLAF veiktajās administratīvajās izmeklēšanās

³ <https://www.fm.gov.lv/lv/normativie-akti-10>

1.attēls "AFCOS darbības stratēģija 2020.-2022.gadam ieviešana sadalījumā pa rīcības virzieniem"

A.2. POLITIKAS PLĀNOŠANA

Līdz ar Eiropas Prokuratūras (EPPO) darbības uzsākšanu, arī AFCOS kopā ar AFCOS tīklā iesaistītajām iestādēm ir uzsākušas sadarbību ar EPPO. Sadarbības mērķis ir aizsargāt ES finanšu intereses, EPPO piedaloties gan AFCOS padomes sēdēs, gan AFCOS organizētajā konferencē, kā arī pārrunājot sadarbības iespējas. EPPO ir akceptējusi savu dalību AFCOS padomē kā kompetentā izmeklēšanas iestāde, līdz ar ko ir ierosināts veikt grozījumus MK rīkojumā par AFCOS padomes sastāvu.

Kā viens no politikas plānošanas pasākumiem 2021.gadam tika noteikts apzināt datu bāzes un informācijas sistēmas, kas tiek pielietotas ES fondu administrēšanas, krāpšanas apkarošanas, izmeklēšanas un kriminālvajāšanai vai atgūšanas un sankciju nolūkos. Katra datu bāze uzkrāj attiecīgās nozares informāciju, tām atšķiras piekļuves tiesības un pielietojuma mērķi. Efektīva datu apmaiņa var būtiski paātrināt veicamos pienākumus krāpšanas apkarošanas pasākumu ieviešanā un palīdzēt veiksmīgāk atklāt krāpšanas gadījumus. Pārskata periodā tika izveidots kopsavilkums ar visām datu bāzēm, kuras var tikt izmantotas ES finanšu interešu aizsardzības nolūkā. Kopsavilkums ir pieejams visiem AFCOS padomes locekļiem un pastāvīgajiem ekspertiem.

Kā noslēdzošo faktoru politikas veidošanā būtu jāmin AFCOS pārstāvniecība dažādās EK un OLAF rīkotajās darba grupās un sanāksmēs. Latvijas pārstāvju dalība EK rīkotajās darba grupās un sanāksmēs (visas attālināti) ļāva labāk sagatavoties un fokusēt savus resursus riskantākajām jomām un faktoriem, kuri, galvenokārt, ir saistīti ar COVID-19 pandēmijas sekām un jaunu finanšu atbalsta piešķirumiem COVID-19 seku mazināšanai.

A.3. OLAF ATBALSTA LIKUMS

2021.gada 21.janvārī tika pieņemts OLAF atbalsta likums. Likuma izstrāde bija nepieciešama, lai nodrošinātu Regulā Nr.883/2013⁴ dalībvalstij uzlikto pienākumu izpildi un sniegt atbalstu OLAF veiktajās administratīvajās izmeklēšanās. Līdz likuma izstrādei OLAF administratīvo izmeklēšanas organizēšana un klātienes nodrošināšana nevienā no nacionālajiem normatīvajiem aktiem nebija noteikta, t.sk. pasākumi, kas saistīti ar ES finanšu interešu izmeklēšanas darbībām.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013.gada 11.septembra Regulā (ES, Euratom) Nr. 883/2013 par izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF), un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1073/1999 dalībvalstij uzlikto pienākumu sniegt atbalstu OLAF veiktajās administratīvajās izmeklēšanās

Likumā tiek definētas Finanšu ministrijas tiesības, kas kā kompetentā iestāde sniedz atbalstu OLAF veiktajās izmeklēšanās, kā arī var pieņemt lēmumu par tiesiska pienākuma uzlikšanu un tā piespiedu izpildi, lai nodrošinātu efektīvu informācijas saņemšanu un pārbaūžu veikšanu uz vietas uzņēmumos.

2021.gadā bija arī paredzēts izveidot rokasgrāmatu OLAF atbalsta likuma ieviešanai. Procedūru rokasgrāmata tika izstrādāta un apstiprināta 2021.gada 4.novembrī. Papildus tam tika sagatavots metodiskais materiāls “Ziņošana Eiropas Prokuratūrai (EPPO) ES finansējuma krāpšanas aizdomu gadījumā”.

2021.gada novembrī AFCOS organizēja videokonferenci “Pūļa imunitāte cīņai pret krāpšanu”, kuras formāts tika izvēlēts kā 2 dienu konference ar nacionālu, ārvalstu un OLAF ekspertu dalību. Konferences tēmas un vajadzības tika apzinātas aptaujājot AFCOS padomi, kā rezultātā tika identificēti 5 konferences diskusiju bloki: 1) Konferences tēmas nozīmīgums; 2) Krāpšanas risks, sarkanie karogi un to izmantošana iespējamās krāpšanas atklāšanai un novēršanai / COVID-19 izaicinājumi; 3) Tehnoloģijas kā atbalsts iespējamās krāpšanas atklāšanai un novēršanai; 4) Izvairīšanās no interešu konfliktiem un to pārvaldība saskaņā ar Finanšu regulu un Latvijas normatīvo aktu izpratnē; 5) Pūļa imunitātes ētiskie un psiholoģiskie aspekti. Paneļu diskusijās piedalījās 25 dažādu jomu eksperti (Latvijas iestādes, EK, OLAF, EPPO, Eiropas Parlaments, Bulgārija un UNDOC). Kopumā 2 dienu garumā konferencei pieslēdzās aptuveni 500 klausītāju.

Konferences diskusijās tika uzsvērts sabiedrības līdzdalības būtiskums – 70% sabiedrības imunitāte pret krāpšanu tika atzīta kā labs rādītājs krāpšanas ierobežošanai. Kā būtisks rīks cīņā pret krāpšanu tika atzīta tehnoloģiju atbalsta, mākslīgā intelekta un informāciju sistēmu izmantošana. Tajā pašā laikā tika uzsvērts, ka ir jāprot sabalansēt ieguvumus un izmaksas, jo 100% aizsardzība var būt nesamērīgi dārga un nesasniegt uzliktos mērķus. Konferences otrajā dienā tika akcentēta interešu konflikta un EK prasību salāgošana, kā arī paaudžu atšķirīga uztvere, uzņēmumu un darba devēju netieša darba kultūras pārnese indivīdu līmenī. Konferences ieraksts ir pieejams [PŪĻA IMUNITĀTE CĪŅAI PRET KRĀPŠANU - YouTube](#) un [PŪĻA IMUNITĀTE CĪŅAI PRET KRĀPŠANU - YouTube](#).

A.4. PREVENTĪVIE PASĀKUMI KRĀPŠANAS NOVĒRŠANAI

Viens no būtiskākajiem pasākumiem krāpšanas apkarošanai ir preventīvu pasākumu ieviešana. Lai palielinātu sabiedrības informētību un izpratni par ES finanšu interešu aizsardzības jautājumiem, AFCOS pārstāvniecība tika nodrošināta vairākos pasākumos, piemēram, AFCOS pārstāvis piedalījās konferencē “Eiropas finanšu interešu aizsardzība”, kas bija veltīta finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanas veicināšanai Baltijas valstīs.

Finanšu ministrija kā AFCOS Latvija ir Nīderlandes, Horvātijas un Bulgārijas partneris Twinning projektā Nr.MK 18 IPA FI 01 19 “*Budžeta plānošanas, izpildes un iekšējās kontroles funkcijas stiprināšana*”, kur Latvijas eksperti ir atbildīgi par AFCOS komponentes ieviešanu. Minētā projekta ietvaros Latvija ir sniegusi atbalstu Ziemeļmaķedonijas AFCOS kapacitātes stiprināšanai, īstenojot dažādas aktivitātes tādās jomās kā pret-krāpšanas stratēģijas izstrāde, krimināltiesības, krāpšanas riska izvērtēšana, neatbilstību pārvaldība, interešu konflikts un citās. Projekts turpināsies arī 2022. un 2023.gadā.

Veicinot kapacitātes stiprināšanu AFCOS tīklā iesaistītajās institūcijās, AFCOS 2021.gadā apvienoja AFCOS padomē iesaistīto iestāžu ekspertus 2 dienu pieredzes apmaiņas seminārā par tēmu “Aizdomīgi darījumi ES fondu projektos”. Seminārā dalībnieki apmainījās ar viedokļiem, dalījās savā pieredzē un veica praktisku situāciju izpēti, noskaidrojot risinājumus un veicamās darbības.

Papildus minētajiem pasākumiem Revīzijas iestāde, kas vienlaicīgi pilda arī AFCOS Latvija funkciju, veica auditu par interešu konflikta mazinošiem pasākumiem ES fondu administrēšanā. Audita rezultātā tika secināts, ka praktiskajā piemērošanā svarīgs elements ir nacionālo datu bāžu izmantošana, kur kritiski svarīga ir VID datu noliktavas izmantošana, lai identificētu interešu konfliktu, tāpēc auditā tika ieteikts Elektroniskajā iepirkumu sistēmā integrēt sasaisti ar VID datiem, nodrošinot automātisku kontroli.

Kā viens no horizontālajiem konstatējumiem auditā tika identificēta nepieciešamība pilnveidot preventīvus mehānismus veicot grozījumus nacionālajos normatīvajos aktos. Auditā arī tika ierosināts

pilnveidot publisko / sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu regulējumu attiecībā uz pasūtītāja aktīvu lomu un obligāti veicamajiem pienākumiem interešu konflikta novēršanas kontroles sistēmas uzlabošanai gan par iepirkumu komisijas locekļu interešu konflikta risku mazināšanu, gan attiecībā uz patiesā labuma guvēju identifikāciju. Lielākā daļa auditēto iestāžu ir akceptējušas ieteiktos pilnveidojumus un izmaiņas.

B DAĻA

BŪTISKĀKIE PLĀNOTIE AFCOS PASĀKUMI 2022.GADĀ

1.tabula "Būtiskākie plānotie pasākumi 2022.gadā"

Nr. p.k.	Plānotā darbība	Apraksts par plānotajām darbībām
1.	Krāpšanas un korupcijas apkarošanā iesaistīto iestāžu darbinieku zināšanu un pieredzes apmaiņas pasākumi.	Lai nodrošinātu veiksmīgu pieredzes pasākuma organizēšanu, AFCOS sadarbībā ar AFCOS padomes locekļiem apzinās darbinieku vajadzības zināšanu pilnveidošanai, nozaru aktualitātes, prasības un jaunumus. 2014.-2020.gada ES fondu plānošanas periods tuvojas noslēgumam, paralēli tiek uzsākts darbs pie 2021.-2027.gada plānošanas perioda normatīvu izstrādes, Atvēršanas fonda ieviešanas, kas arī tiks ņemts vērā pie pasākuma plānošanas. Pieredzes apmaiņas pasākums plānots 2022.gada I pusgadā.
2.	#Atkrāpies! Iniciatīvas turpināšana: • Mājaslapas uzturēšana • Ziņošanas rīka uzturēšana • Dalība vismaz divos publiskos pasākumos	Mājas lapas un ziņošanas rīka uzturēšana tiks nodrošināta FM resora ietvaros. Labprāt ievietojam arī citu AFCOS tīkla iestāžu un #Atkrāpies! Kustības dalībnieku informāciju. Ir izveidots un tiek lietots AFCOS tīkla iekšējais portāls informācijas apmaiņas un viedokļu saskaņošanas nolūkos. AFCOS ir uzsākusi sarunas ar dažādu iniciatīvu autoriem par dalību 2022. gada pasākumos.
4.	Izstrādāts e-apmācību modulis, ar kura palīdzību tiešsaistē internetā nodrošinātu valsts amatpersonu izglītošanu, kā arī zināšanu pārbaude ES finanšu interešu aizsardzības jautājumos.	AFCOS ir uzsācis darbu pie e-apmācību moduļa izstrādes – tiek apkopota normatīvā bāze, dažādi prakses piemēri, pieejamie rīki un informācijas avoti. E-apmācību moduli ir plānots pabeigt līdz 2022.gada beigām.

C DAĻA

INFORMATĪVS PĀRSKATS UN STATISTIKAS DATI par konstatētajām neatbilstībām ES fondu ietvaros

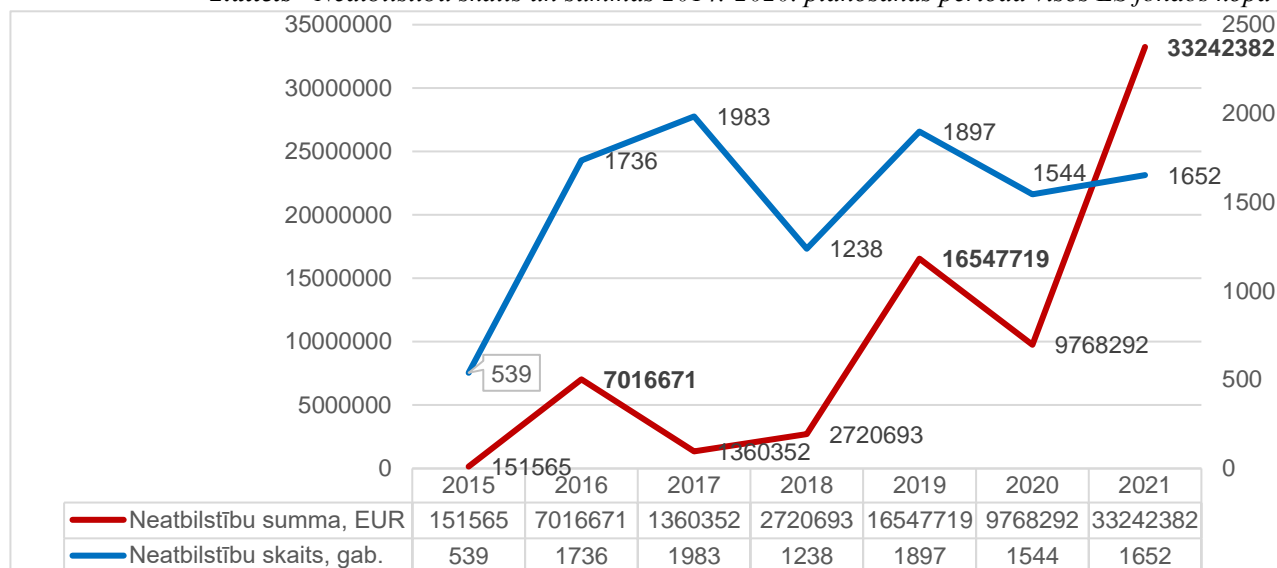
C.1. Neatbilstību tendences sadalījumā pa ES fondiem 2021.gadā

2021.gadā 2014.–2020. plānošanas periodā ES fondu izlietojumā konstatētas 1652 neatbilstības par kopējo summu 33 500 236,08 EUR, līdz ar to, salīdzinot ar kopējiem attiecināmiem izdevumiem, kopējais 2021.gadā konstatēto neatbilstību summas īpatsvars veido 2,6%, kas ir trīskāršojies salīdzinājumā ar 2020.gadu (2020.gadā – 0,68%; 2019.gadā – 1,33%), *detalizētu informācijas apkopojumu skatīt šī ziņojuma 2.pielikumā.*

Salīdzinājumam 2007.–2013.plānošanas perioda astotajā ieviešanas gadā (2014.gads) ERAF,

ESF, KF, EZF, ELFLA, ELGF un ETS fondos, kopā bija konstatētas 2002 neatbilstības par kopējo summu 49 641 297,64 EUR. Salīdzinot ar kopējiem attiecināmiem izdevumiem, 2014.gadā konstatēto neatbilstību summas īpatsvars veidoja 3,35%, kas ir pat vairāk kā 2021.gadā (*detalizētu informācijas apkopojumu skatīt 2.pielikumā*).

2.attēls "Neatbilstību skaits un summas 2014.-2020. plānošanas periodā visos ES fondos kopā"

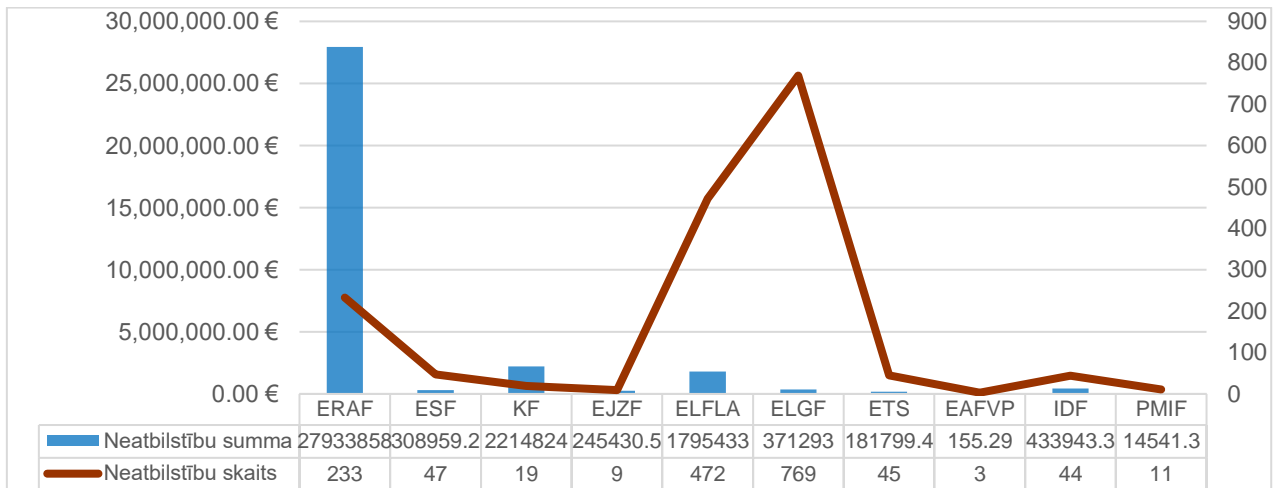

Kopsavilkums par lielākajām datu svārstībām sadalījumā pa gadiem atbilstoši apkopotajiem datiem 2.attēlā ir sniegts zemāk:

- **2021.gada kāpums:** 2014.-2020.plānošanas perioda ietvaros 2021.gadā ir bijis vislielākais neatbilstību apjoma kāpums ERAF projektos saistībā ar Konkurences padomes konstatējumiem “būvniecības kartēļa lietā”, dēļ kā ERAF neatbilstību summas īpatsvars ir būtiski palielinājās no 0,01% uz 5,5%.
- **Kāpums 2019.gadā** neatbilstību skaitā un apjomā ir izskaidrojams ar to, ka ERAF ietvaros tika konstatēti divi gadījumi ar lielu finanšu ietekmi saistībā ar aizdomām par krāpšanos⁵.
- **2017.gadā** neatbilstību skaita kāpums izskaidrojams ar ELFLA un ELGF fondu specifiku, proti, šajos fondos ir ļoti liels iesniegto pieteikumu/projekta iesniegumu un atbalsta saņēmēju skaits (ELGF ietvaros aptuveni 60 tūkst. atbalsta saņēmēju ik gadus un ELFLA ietvaros 22 tūkst.). Tādējādi, salīdzinājumā ar citiem ES fondiem, tieši ELFLA un ELGF ietvaros šo konstatēto neatbilstību skaits ikgadēji ir liels, bet ar mazu finansiālo ietekmi.
- **2016.gada kāpums:** Lielais kāpums neatbilstību apjomā 2016.gadā ir skaidrojams ar EK audita konstatēto sistēmisko pārkāpumu iepirkumos būvniecības jomā 2007.-2013. plānošanas periodā noslēgtiem līgumiem KF un ERAF ietvaros, kam bija arī sistēmiska ietekme uz līgumiem, kas bija jau noslēgti 2014.-2020. plānošanas perioda ietvaros.

⁵ Profesionālās izglītības kompetences centra “Ventspils Mūzikas vidusskola” projekta Nr.8.1.3.0/16/I/014 “Valsts Ventspils Mūzikas vidusskolas infrastruktūras attīstība” **neatbilstība 8 989 829,05 EUR apmērā** - Kurzemes rajona tiesas 2021.gada 14.janvārī pieņemtais tiesas spriedums pārsūdzēts un 2021.gada 30.jūlijā pieņemts lēmums par kasācijas sūdzības/ protesta pieņemšanu. Otra - SIA "Ķekavas nami" projektā Nr.5.3.1.0/16/I/008 „Ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība Ķekavā, 4. kārtā” **neatbilstība 1 644 268,83 EUR apmērā**.

3.attēls “Neatbilstību skaits un summas 2014.-2020. plānošanas periodā 2021. gadā sadalījumā pa ES fondu veidiem”

Izvērtējot neatbilstības sadalījumā pa ES fondu veidiem (*skatīt 3.attēlu*), konstatējams, ka 2021.gadā **visvairāk neatbilstību**, salīdzinot pret kopējo neatbilstību skaitu, tika atklātas ELGF (46,92 %) ietvaros, kam seko neatbilstības ELFLA (28,68 %) un ERAF (13,61 %) ietvaros.

Savukārt, **vislielākais neatbilstību apjoms**, salīdzinot pret kopējo neatbilstību summu, 2021.gadā tika konstatēts ERAF (83,40 %) ietvaros⁶, kam seko neatbilstības KF (6,61 %) un ELFLA (5,40 %).

Kā jau iepriekš minēts, ELFLA un ELGF izteikti lielākais neatbilstību skaits ir skaidrojams ar šo fondu specifiku, proti, lielākā daļa no neatbilstībām ir atklātas platību maksājumu atbalsta pasākumu ietvaros, kā arī jāņem vērā tas, ka šajos fondos ir ļoti liels iesniegto pieteikumu/projekta iesniegumu un atbalsta saņēmēju skaits, taču summas ir salīdzinoši nelielas. Tāpēc, salīdzinot neatbilstību konstatēšanas tendences gadu griezumā, redzams, ka lauksaimniecības fondos (ELFLA un ELGF) tās ir pastāvīgas un vidējais vienas neatbilstības apjoms ir ļoti zems (*detalizētāku informāciju skatīt C.1.2.sadaļā*).

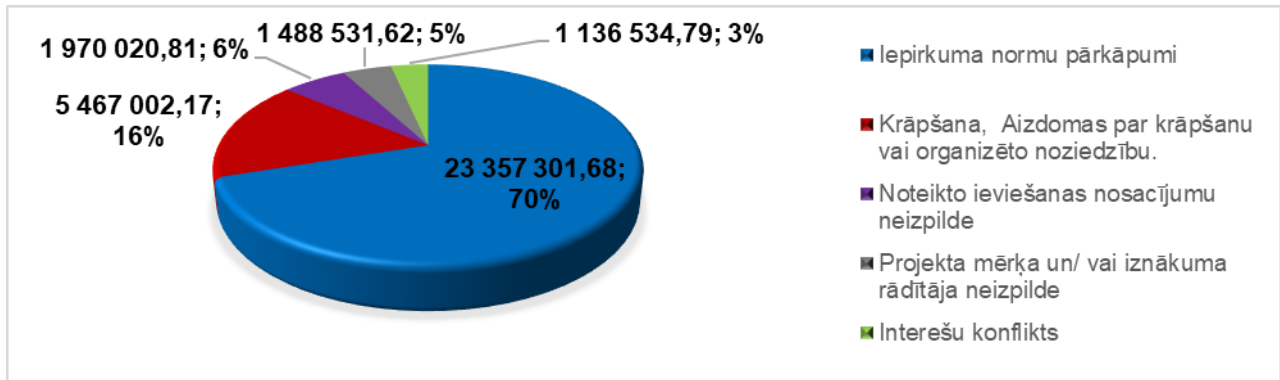
Savukārt, ERAF un KF lielais neatbilstību summas apjoms skaidrojams ar to, ka šo fondu ietvaros tiek realizēti finansiālā ziņā apjomīgāki projekti, kamēr projektu skaits ir salīdzinoši neliels, līdz ar to arī atklātās neatbilstības skaita ziņā nav daudz, taču ar lielu finansiālo ietekmi (*detalizētāku informāciju skatīt C.1.1.sadaļā*).

Iepriekšējo gadu apjomīgāko neatbilstību veidu “Aizdomas par krāpšanu” 2021.gadā nomaina jauns veids - “Iepirkumu normu pārkāpumi”, kas atbilst 70 % no visām 2021.gadā konstatētajām neatbilstībām (*papildus skaidrojumu skatīt C.1.1.sadaļā*). 2021.gadā neatbilstību veids “Iepirkumu normu pārkāpumi” ietver arī tādas neatbilstības, kas tiek klasificētas kā aizliegtas vienošanās un izriet no noslēgto iepirkumu līgumu pārkāpumiem. Kā nākamā lielākā neatbilstību kategorija 2021.gadā ir “Krāpšana un aizdomas par krāpšanu vai organizēto noziedzību”, sastādot 16% no visām neatbilstībām 5 467 002,17 EUR apmērā.

Lai spētu efektīvāk plānot savus resursus un tos novirzīt jomās, kur tiek konstatēti visvairāk neatbilstību gadījumu vai pastāv krāpšanas iespējas un riski, *4.attēlā* ir apkopoti dati par 2021.gadā lielākajām neatbilstību jomām 2014.-2020.gada plānošanas periodā.

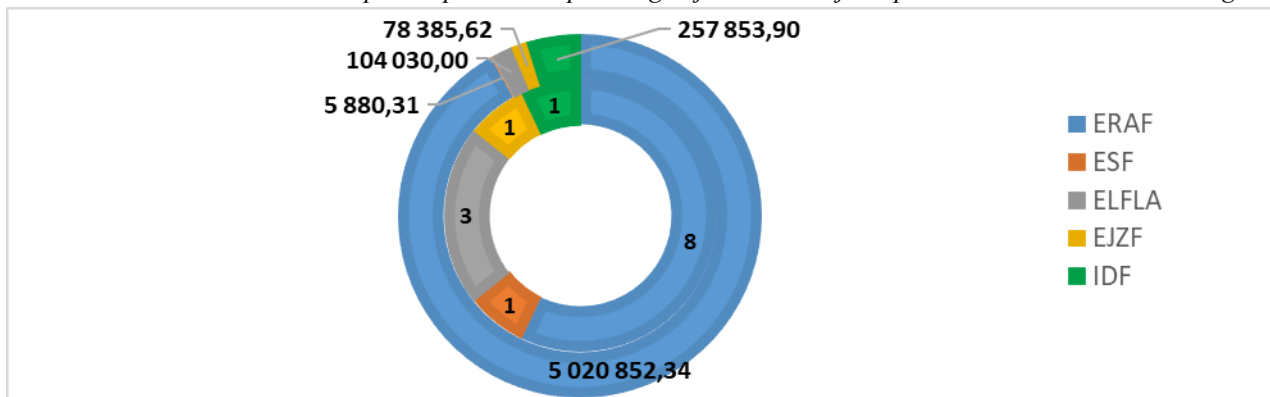
⁶ Galvenokārt, saistībā ar Konkurences padomes konstatējumiem “būvniecības karteļa lietā”.

4.attēls "Neatbilstību sadalījums pēc to veida 2014.-2020. plānošanas periodā (top 5 neatbilstību veidi ar lielāko finanšu ietekmi)"

2021.gadā ES fondu administrējošās iestādes izdeva 14 lēmumus par neatbilstībām saistībā ar aizdomām par krāpšanu ES fondu ietvaros (ERAF-8, ESF-1, ELFLA-3⁷, EJZF-1 un IDF - 1), ar kopējo **potenciālo ietekmi** (ņemot vērā noslēgto līgumu summas, kas vēl nav izmaksātas) uz ES fondu un nacionālo budžetu 7 098 733,68 EUR apmērā, kas nozīmē, ka ES fondus uzraugošās iestādes spēja novērst 51% (jeb 3 626 172,94 EUR) no aizdomīgiem darījumiem, skatīt 5.attēlu. Salīdzinājumam, 2020.gadā tika pieņemti 32 lēmumi (ERAF-14, ESF-10, ELFLA-6, EJZF-2).

5.attēls "Aizdomas par krāpšanos/ krāpšanās gadījumu uzskaitījums pēc to skaita un summas 2021.gadā"

C.1.1. Eiropas Sociālais fonds (ESF), Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) un Kohēzijas fonds (KF) 2014.-2020. plānošanas periodā

2021.gadā ERAF finansētos projektos konstatētas 233 neatbilstības par kopējo summu 27 933 857,54 EUR; ESF finansētos projektos – 47 neatbilstības par kopējo summu 308 959,20 EUR un KF finansētos projektos – 19 neatbilstības par kopējo summu 2 214 823,61 EUR. Analītiskā informācija par pārskata perioda neatbilstībām tiek iekļauta regulārajā Finanšu ministrijas informatīvajā pusgada ziņojumā MK par ES fondu aktualitātēm⁸.

Lielākās neatbilstības iepriekšējos gados tika ziņotas kategorijā "aizdomas par krāpšanu" un tādu neatbilstību gadījumiem projektos, kuros tika uzsāktas izmeklēšanas darbības. Savukārt 2021.gadā lielākās neatbilstības ERAF projektos (75%) un ES fondos kopumā (70%) tika konstatētas "iepirkumu normu pārkāpumu" jomā. Izmaiņas neatbilstību apjomos saistītas ar jau iepriekš pieminēto "būvniecības karteļa lietu" un ir klasificējamās apakškategorijā kā "aizliegta pretendentu vienošanās" pie iepirkumu normu pārkāpumiem.

⁷ 2 gadījumos tika pieņemts lēmums par neatbilstību izmeklēšanas nodošanu EPPO, taču bez finanšu ietekmes, jo aizdomas par krāpšanos tika identificētas vēl pirms izmaksu veikšanas.

⁸ Minētā informācija pieejama ES fondu tīmekļa vietnē – <http://www.esfondi.lv/zinojumi-Ministru-kabinetam>

Saskaņā ar Konkurences padomes pausto viedokli AFCOS padomes sēdē “būvnieku karteļa lietā” īstermiņa zaudējumi, piemērojot notiesājošus spriedumus, atmaksāsies ilgtermiņā, sniedzot ieguvumus un uzlabojot konkurences aspektus tirgū. Konkurences padome minētajā lēmumā vērtēja pasūtītāja lomu, taču nekonstatēja tādus pierādījumus, kas liecinātu par to, ka pasūtītājs būtu vērtējams kā karteļa dalībnieks (karteļa atbalstītājs), līdz ar to minētā lēmuma ietvaros KP nekonstatēja pasūtītāju atbildību un **līdz ar to nepiemēroja sodu pasūtītājiem**. Lai turpmāk izvairītos no iespējamām konkurences pārkāpumiem, būtu nepieciešams stiprināt pasūtītāja atbildību, kā arī iepirkumu vidi padarīt caurspīdīgāku. Turklāt, būtiska loma ir prevencijai un uzņēmumu reputācijas risku nozīmīgumam, lai atturētu no tāda veida vienošanās nākotnē. Attiecībā uz ietekmi ES fondu projektu līgumos, CFLA turpina darbu pie lietas seku izvērtēšanas.

C.1.2. Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA), Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF) un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF) (2014.-2020. plānošanas periods)

2014.-2020. gada plānošanas periodā ES fondu ieviešana turpinās. Izvērtējot ELFLA, ELGF un EJZF īstenošanas progresu, secināts, ka ELFLA ietvaros uzņemtas saistības par 86 % un izmaksāts finansējums atbalsta saņēmējiem 79% no pieejamā finansējuma un EJZF ietvaros – uzņemtas saistības par 96 % un izmaksāts finansējums 58% no pieejamā finansējuma. Lielākā daļa no neatbilstībām ir atklātas ELGF un ELFLA ietvaros un pamatā platību maksājumu atbalsta pasākumu ietvaros – visbiežāk neatbilstības/pārkāpumi saistīti ar noteikto ieviešanas nosacījumu neizpildi, projekta mērķa un/ vai iznākuma rādītāja neizpildi.

Izvērtējot informāciju par 2021.gadu, secināms, ka, kopējais neatbilstoši veikto izdevumu apjoms no izmaksātā finansējuma atbalsta saņēmējiem ELFLA ietvaros ir 1,15%, ELGF ietvaros 0,12% un EJZF ietvaros 1,26%, kas ir zem 2% kļūdas īpatsvara būtiskuma sliekšņa. Faktiski atgūtais finansējums ELFLA ietvaros veido 76%, ELGF ietvaros 86% un EJZF ietvaros 60 %. ELFLA un ELGF gadījumā neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanas īpatsvars ir tik augsts, jo neatbilstības ir pamatā konstatētas platību maksājumu atbalsta pasākumu ietvaros un šajos gadījumos ir lielākas iespējas šos neatbilstoši veiktos izdevumus ieturēt no turpmākajiem maksājumiem, kā arī vienas neatbilstības apjoms ir samērā mazs.

2021.gadā tika konstatēti 4 krāpšanas / aizdomas par krāpšanos neatbilstību gadījumi ar finanšu ietekmi 2 projektos 182 415,62 EUR apmērā, no tiem – 1 gadījums ELFLA un otrs EJZF, abi gadījumi ir nodoti tiesībsargājošām iestādēm izmeklēšanai. Vēl 2 gadījumos tika pieņemts lēmums par neatbilstību izmeklēšanas nodošanu EPPO, taču bez finanšu ietekmes, kas ir skaidrojams ar laicīgu saistību pārtraukšanu vēl pirms izmaksu veikšanas.

C.1.3. Eiropas Teritoriālās sadarbības (ETS) programmas (2014.-2020. plānošanas periods)

Finanšu kontroles ietvaros tiek veikta izdevumu pārbaude, kuras laikā finanšu kontroles institūcija pārskatos var konstatēt neattiecināmās izmaksas un, izsniedzot atzinumu, attiecīgi samazināt pārskatā ietvertu izmaksu apjomu. Finanšu kontroles institūcijas atzinumam un konstatējumam par neattiecināmajām izmaksām faktiski ir preventīvas sekas un sniegtā informācija par finanšu kontroles institūcijas konstatētajiem neattiecināmajiem izdevumiem **nav pielīdzināma informācijai par veiktajām finanšu korekcijām (neatbilstībām)**, tomēr finanšu kontrole ir daļa no ETS kontroles sistēmas un VARAM uzskata, ka arī šī informācija ir būtiska.

ETS programmu finanšu kontroles institūcija 2021.gadā Latvijas finansējuma saņēmēju projektos ir konstatējusi 45 neattiecināmo izdevumu gadījumus par kopējo summu 181 799,00 EUR. Konstatētie neattiecināmie izdevumi netika deklarēti Eiropas Komisijai. Salīdzinot ar 2020.gadu, ir secināms, ka neattiecināmo izdevumu gadījumu skaits samazinās plānošanas perioda ietvaros, kas skaidrojams ar to, ka samazinās īstenojamo projektu skaits, tuvojoties perioda noslēgumam.

Ņemot vērā neattiecināmo izdevumu gadījumu īpatsvaru (0,73%) kopējo ETS finansējuma saņēmēju izdevumos 2021.gadā, ir secināms, ka ETS programmu vadības un kontroles sistēma 2014.-2020.gada plānošanas periodā darbojas efektīvi, tādēļ būtiskas izmaiņas sistēmā nav nepieciešamas.

2021.gadā ETS programmu projektos netika konstatēts neviens krāpšanas/aizdomas par krāpšanu gadījums.

C.1.4. Eiropas Atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (EAFVP) (2014.-2020. plānošanas periods)

Pārskata periodā tika konstatēti trīs neatbilstību gadījumi par kopējo summu 155,29 EUR, no kuriem 137,71 EUR atgūti no kārtējiem maksājuma pieprasījumiem, bet 17,58 EUR norakstīti izdevumos, jo neatbilstoši veiktos izdevumos nav iespējams ieturēt (līgums ir noslēdzies) un neatbilstoši veikto izdevumu summa nepārsniedz 250,00 EUR. Neatbilstību summas īpatsvars 0,002% pret kopējo attiecināmo izdevumu summu.

Vērtējot pārskata perioda informāciju par EAFVP īstenošanā atklātajām neatbilstībām pret datiem par 2020.gadu (kopējā summa – 568,98 EUR, konstatēti seši neatbilstību gadījumi), vērojams neatbilstību skaita samazinājums par trīs gadījumiem. Pārskata periodā neatbilstības veido pārkāpumi normatīvajos aktos, partnerorganizāciju pārskatu pārbaudēs konstatētās neprecizitātes par sabojātiem un norakstītiem preču komplektiem un komplektiem, kuram beidzies derīguma termiņš, kā arī grāmatvedības datu salīdzināšanas procesā konstatētās datu nesakritības.

2021.gadā netika konstatēts neviens krāpšanas/ aizdomu par krāpšanos gadījums EAFVP programmu projektos.

C.1.5. Iekšējās drošības fonds (IDF) un Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds (PMIF) 2014.-2020.plānošanas periodā

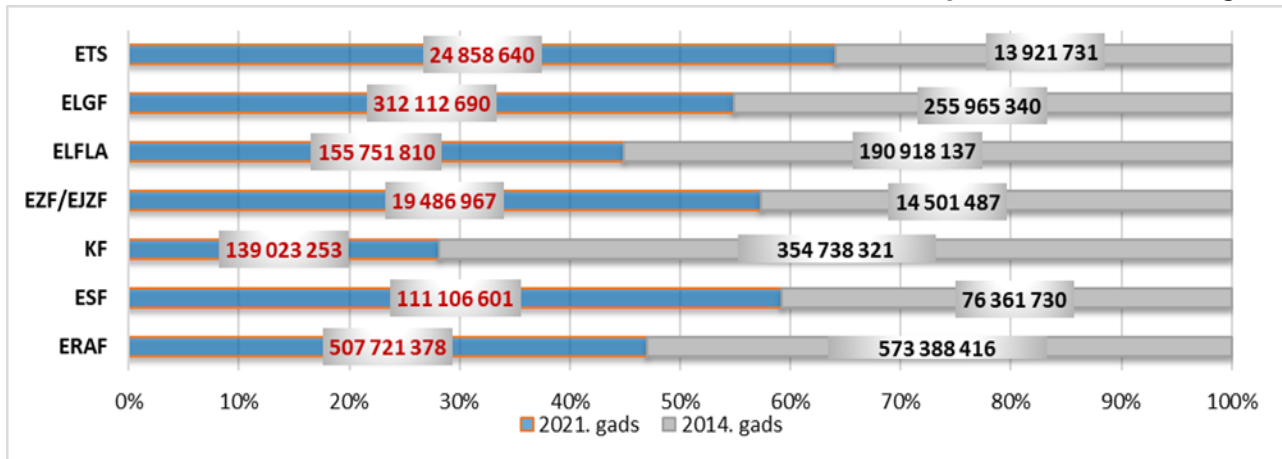
2021.gadā IDF un PMIF projektos konstatētas 55 neatbilstības par kopējo summu 448 484,64 EUR. Lielākais skaits neatbilstību tika konstatētas, veicot maksājumu pārbaudes (atlīdzības aprēķinā, iegādātās preces, saņemti pakalpojumi, kas nav saskaņā ar projekta līgumu), vairākas neatbilstības tika konstatētas pārbaudēs projekta īstenošanas vietā (iepirkumu normu pārkāpumi, līgumam neatbilstošu preču piegāde), divos gadījumos Revīzijas iestāde konstatēja iepirkumu normu pārkāpumu un pakalpojuma izmaksu nekorektu attiecināšanu uz projekta izmaksām.

2021.gadā tika konstatēts viens aizdomu par krāpšanos gadījums IDF projektā. Minētais gadījums nodots izmeklēšanai tiesībsargājošām iestādēm.

C.2. Neatbilstību tendences 2014.-2020. plānošanas periodā 2021.gadā (astotais plānošanas perioda gads) salīdzinājumā ar 2007.-2013. plānošanas perioda tendencēm 2014. gadā (astotais plānošanas perioda gads)

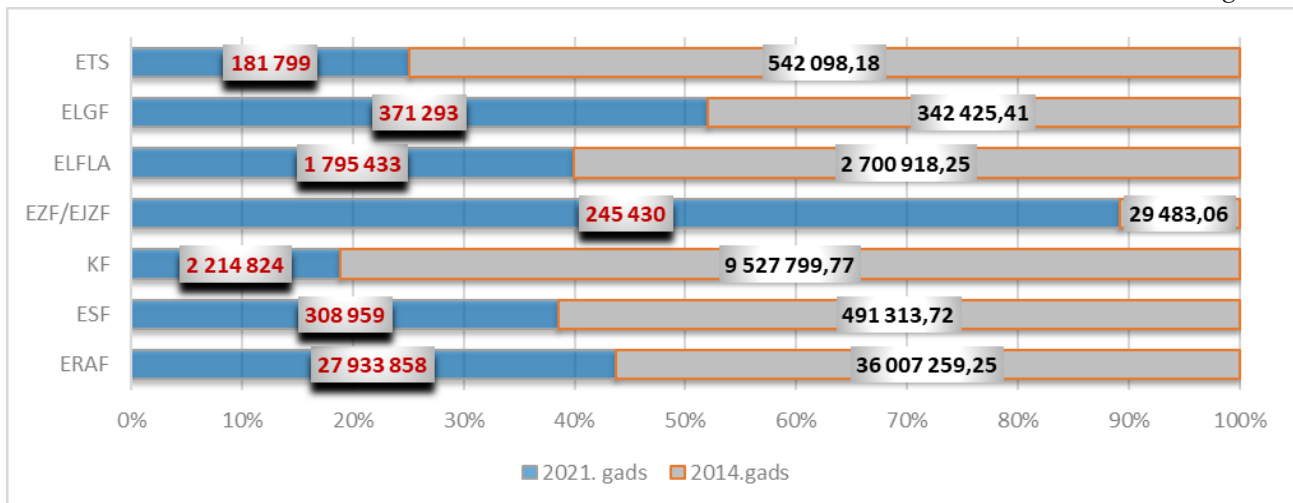
Administrēšanas un uzraudzības efektivitātes salīdzināšanas nolūkos tika sagatavota informācija par 2014.–2020. plānošanas perioda un iepriekšējā plānošanas perioda (2007.–2013. gads) astotā ieviešanas gada (2014.gadā un 2021.gadā.) ERAF, ESF, KF, EJZF/EZF, ELFLA, ELGF un ETS projektos konstatētajām neatbilstībām, *skatīt 6. un 7.attēlus*. Dati par EAFVP, IDF un PMIF netiek iekļauti salīdzinājumā pa periodiem, jo iepriekšējos periodos šādi fondi nebija izveidoti.

6.attēls "Kopējo attiecināmo izdevumu summa 2007.-2013 un 2014.-2020. plānošanas periodu astotajos gados, t.i., 2014. un 2021.gadā"

Kā redzams 6.attēlā kopējā attiecināmo izdevumu summa, jeb atbalsta saņēmējiem izmaksātais finansējums 2021.gadā ERAF, ELFLA un ELGF ir līdzīgs 2014.gadā izmaksātajam finansējumam. Savukārt, ESF, ETS un EZF/EJZF 2021.gadā izmaksātais finansējums ir bijis salīdzinoši lielāks nekā 2014.gada finansējums un viszemākais izmaksu apjoms ir KF. Izmaiņu iespējamais iemesls ir COVID-19 pandēmijas seku mazināšanas nolūkos veiktie pasākumi ESF nodarbinātības un darbaspēka kvalifikācijas un pārorientācija. Vienlaikus šo pasākumu īstenošanai ir pārdalīti arī KF līdzekļi veicot attiecīgus grozījumus darbības programmā "Izaugsme un nodarbinātība".

7.attēls "Neatbilstību summas EUR 2007.-2013 un 2014.-2020. plānošanas periodu astotajā ieviešanas gadā, t.i., 2014. un 2021.gadā"

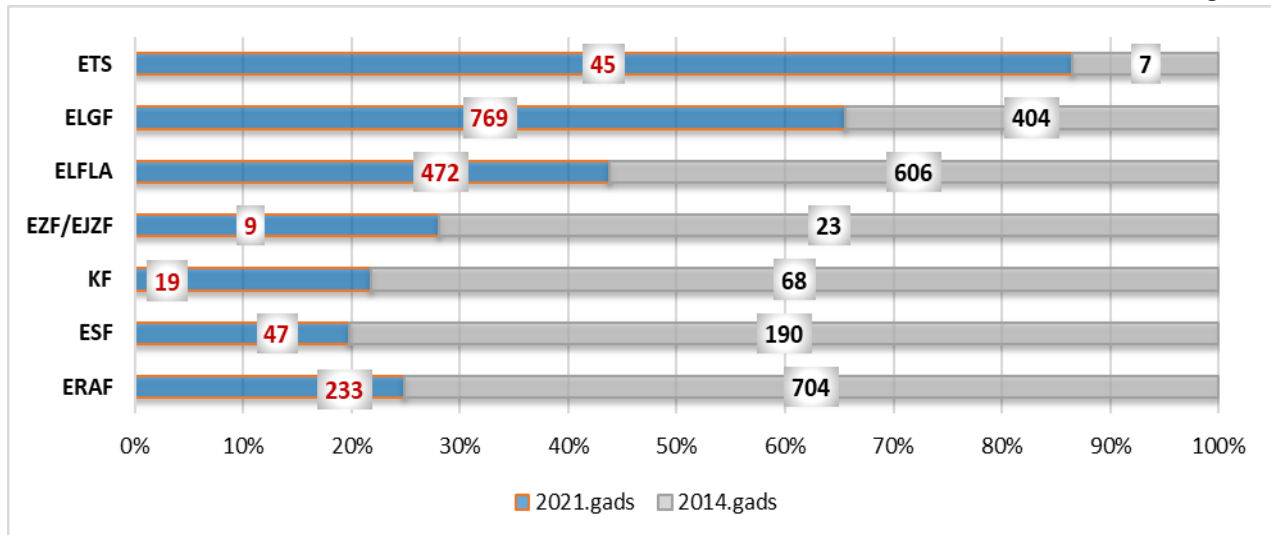

Neatbilstību summas 2021.gadā ETS un KF ir būtiski mazākas, nekā 2014.gadā, ko varētu skaidrot ar to, ka finansējuma saņēmēji ir ieguvuši pieredzi projektu ieviešanā, iestāžu kontroles ir efektīvākas vai arī liela daļa finansējuma saņēmēju ir publiskā sektora iestādes un iepriekš noteiktie finansējuma saņēmēji, kā arī KF izmaksas ir salīdzinoši mazākas, *skatīt 7.attēlu*.

EZF/EJZF neatbilstību apjoms, salīdzinot ar 2014.gadu ir būtiski palielinājies, jo pārskata periodā ir konstatēti divi neatbilstību gadījumi ar lielu finansiālo ietekmi.

Pārējos fondos neatbilstību apjomi saglabājas līdzīgās proporcijās, kas norāda uz plānošanas periodu vienmērīgas tendences kopumā, kas būtu saistāmas ar projektu ieviešanas ciklu, tuvojoties noslēguma fāzei.

8.attēls "Neatbilstību skaits gab. 2007.-2013. un 2014.-2020. plānošanas periodu astotajos gados, t.i., 2014. un 2021. gadā"

Izņemot ETS un ELGF, neatbilstību skaits 2014.–2020.gadu plānošanas perioda astotajā ieviešanas gadā teju visos fondos ir mazāks, nekā tas bija 2007.–2013.gadu plānošanas perioda 8.gadā (2014.gadā), *skatīt 8.attēlu*. To varētu skaidrot ar ieviešanas sistēmas efektīvizēšanu (mazāk pārkāpumu izpratnes trūkuma dēļ), kā arī ar to, ka 2014.–2020.gadu plānošanas periodā finansējums tiek piešķirts mazākam projektu skaitam, bet ar lielāku finansējumu. Uzraugošās iestādes sadarbībā ar nozaru ekspertiem ir ieguldījušas lielu darbu arī skaidrojošo semināru organizēšanā un konsultēšanā. Tomēr ir jābūt gataviem, ka lielākais neatbilstību skaits varētu parādīties perioda noslēgumā 2022.–2023.gados, jo, kā liecina dati par ERAF, ESF un KF projektiem, tikai 25% projektu ir pilnībā pabeigti, bet apmaksa veikta 63%.⁹

C.3. 2021.gadā konstatēto krāpšanās gadījumu un aizdomu par krāpšanos gadījumi

2021.gadā ES fondu administrējošās iestādes pieņēma 14¹⁰ krāpšanās/ aizdomu par krāpšanos neatbilstību lēmumus, kuru ietekme uz valsts budžetu kopā ir lēšama 5 467 002,17 EUR apmērā. Atbilstoši uzraugošo iestāžu rīcībā esošajai informācijai 2 gadījumos (ELFLA) no 14 identificētajiem ir bijuši bez finanšu ietekmes uz valsts budžetu, t.i. izmaksas netika veiktas. Savukārt, potenciālā ietekme uz budžetu, ņemot vērā projekta līguma summas ir lēšama 7 098 747,68 EUR. ES fondus uzraugošās iestādes veic projektu ieviešanas uzraudzību un atlases procesu, kā arī pēc-uzraudzību, kā rezultātā ir identificējami labākie veidi krāpniecības identificēšanā un atklāšanā. Viens no biežākiem atklāšanas veidiem – 36% gadījumu, ir maksājumu pieprasījumu pārbaudes, kam seko 29% gadījumi – trešās personas sniegtā informācija. Krāpšanas gadījumu atklāšanas veidi norāda uz labu kombināciju – gan administratīvās pārbaudes, gan iespēja ziņot – ir uzskatāmi kā iedarbīgi veidi, kas palīdz identificēt krāpniecības pazīmes. Līdz ar ko ir secināms, ka resursu mērķtiecīgs ieguldījums abās jomās palīdz efektīvi aizsargāt valsts un ES finanšu intereses.

⁹ Informatīvais ziņojums par Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda investīciju ieviešanas statusu (ikmēneša ziņojums) – https://www.esfondi.lv/upload/Zinojumi/infografika_2022_janvaris_25012022.pdf

¹⁰ 2 gadījumos tika pieņemts lēmums par neatbilstību izmeklēšanas nodošanu EPPO, taču bez finanšu ietekmes, jo aizdomas par krāpšanos tika identificētas vēl pirms izmaksu veikšanas.

D DAĻA

INFORMATĪVS PĀRSKATS UN STATISTIKAS DATI

par 2021.gadā saņemtajiem iesniegumiem par iespējamām krāpnieciskām un citām nelikumīgām darbībām ES fondu ietvaros, kā arī sadarbību ar OLAF un citām Eiropas institūcijām

D.1. Izmeklēšanas iestādēs saņemto iesniegumu un kriminālprocesu statistika

Kopumā 2021.gadā Latvijas tiesībsargājošās iestādes sniedza informāciju par 11 iesniegumiem (3 no iesniegumiem saņemti 2020.gadā un iepriekš netika iekļauti šajā ziņojumā) saistībā ar iespējamām krāpnieciskām un citām nelikumīgām darbībām ES fondos. EPPO statistikas dati par EPPO saņemtajiem iesniegumiem un lietvedībā esošajiem kriminālprocešiem apkopoti ikgadējā ziņojumā Eiropas Parlamentam un dalībvalstu parlamentiem.

2021.gadā Valsts policija saņēma 4 iesniegumus Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Ekonomisko noziegumu apkarošanas pārvaldē un 3 iesniegumi tika saņemti Valsts policijas reģionālajās pārvaldēs. 2021.gadā EPPO pārņēma 3 no Valsts policijā 2021.gadā uzsāktajiem kriminālprocešiem, bet kopumā EPPO lietvedībā 2021.gadā bija 7 kriminālproceši par iespējamām krāpnieciskām darbībām ES fondu ietvaros.

KNAB 2021.gadā saņēma 4¹¹ iesniegumus. Vienā gadījumā pārkāpums netika konstatēts, vienā gadījumā iesniegums tika pārsūtīts Valsts policijai un par pārējiem 2 iesniegumiem informācija nav izpaužama.

2.tabula "Kopsavilkums par Valsts policijas un KNAB saņemtajiem iesniegumiem sadalījumā pa gadiem"

Veiktās darbības	Gadījumu skaits								
	2021	2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013
VP saņemti iesniegumi	7 ¹²	11 ¹³	17	11	6	32	21	40	25
KNAB saņemti iesniegumi	4	6	5	1	4	3	5	-	-
Lēmums par kriminālprocesa uzsākšanu									
- VP	6	7 ¹⁴	14	10	3	19	18	32 (VP un KNAB)	11 (VP un KNAB)
- KNAB	0 ¹⁵	0	1	0	0	0 ^{**}	6		
Atteikums uzsākt kriminālprocešu									
- VP	1	3	3	5	0	2	7	*	*
- KNAB	0	1	0	0	0	3 ^{**}	5		
Pārsūdzēti lēmumi	3	2	0	2	0	-	3	*	*
Pārsūtītie iesniegumi	1	1	4	3	1	10	-	*	*
* informācija nav pieejama									
** Dati pieejami tikai par 2016.gada 1.pusgadu									

¹¹ KNAB kompetencē ietilpst izskatīt iesniegumus gan par iespējamiem administratīvajiem pārkāpumiem (interesu konflikta gadījumi), gan Krimināllikumā paredzētajiem noziedzīgiem nodarījumiem valsts institūciju dienestā. Attiecīgi norādītais iesniegumu skaits var aptvert abu pārkāpumu veidus.

¹² 4 iesniegumi saņemti ENAP un 3 iesniegumi ir saņemti Valsts policijas reģionālajās pārvaldēs

¹³ 4 iesniegumi ir saņemti ENAP un 7 iesniegumi ir saņemti Valsts policijas reģionālajās pārvaldēs

¹⁴ Papildus tam vienā gadījumā ir uzsākta resoriskā pārbaude

¹⁵ 1 iesniegums pārsūtīts un par 2 procesiem informācija nav izpaužama

2021.gadā tiesai tika nodotas 3 krimināllietas par šādiem Krimināllikuma pārkāpumiem:

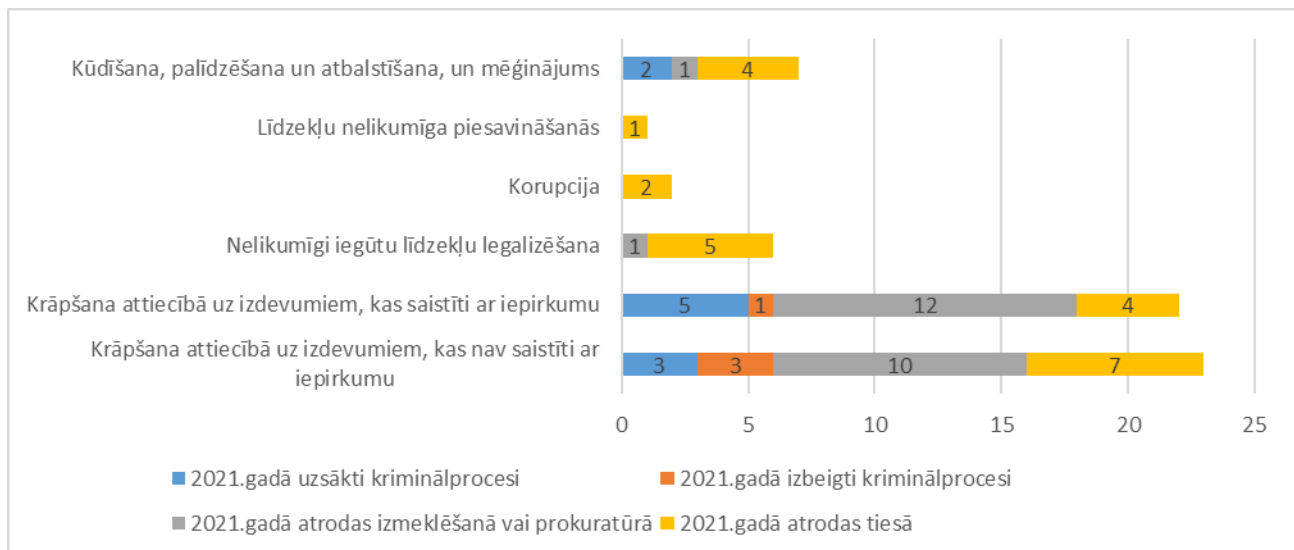
- krāpnieciskām darbībām, ko organizētā grupā veica vairāku uzņēmumu amatpersonas, maldinot LIAA un saņemot ES fonda naudas līdzekļus 3 000 000 LVL jeb 4 268 615,44 EUR, t.i. lielā apmērā un izdarīja noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju. Vienlaikus uzsākts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu piecām juridiskajām personām;
- par krāpnieciskām darbībām, saņemot ES fondu finansējumu 238 353,51 EUR, t.i., lielā apmērā, noziedzīgi iegūtos līdzekļus legalizējot, kā arī par nepatiesu ziņu sniegšanu par patieso labuma guvēju, kā arī par datu izplatīšanu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli. Vienlaikus uzsākts process par piespiedu ietekmēšanas līdzekļa piemērošanu juridiskajai personai
- vienas personas apsūdzībā par mēģinājumu izkrāpt atbalsta maksājumu, LIAA iesniedzot atbalsta maksājuma pieprasījumu 35 026,78 EUR apmērā (izmaksāti tika 18 658,32 EUR).

D.2. Sadarbība ar OLAF un EPPO krāpšanas izmeklēšanas jautājumos

Kopš 2021.gada 1.jūnija Latvija kopā ar vēl 21 ES dalībvalsti ir pievienojusies EPPO, kas ievieš būtiskas izmaiņas ES finanšu līdzekļu nelikumīgu darbību izmeklēšanā – EPPO uzdevums ir cīnīties pret krāpšanu ES finanšu jomā. Tā ir pilnvarota izmeklēt noziegumus un veikt kriminālvajāšanu, t.sk. izmeklēt ES fondu krāpšanas gadījumus (ja summas pārsniedz 10 000 EUR), izmeklēt ar PVN saistītos pārrobežu krāpšanas gadījumus (ja zaudējumi pārsniedz 10 miljonus EUR). Tāpat EPPO cieši sadarbojas ar valstu tiesībsargāšanas iestādēm un citām starptautiskām struktūrām, piemēram, Eurojust un Eiropolu.

Ņemot vērā, ka EPPO atbildībā turpmāk būs kriminālprocesu uzsākšana par ES fondu krāpšanas lietām, šogad bija būtiski apkopot statistiku par visiem kriminālprocesiem, kuri atrodas tiesībsargājošās iestādēs. Apkopojot šos datus, AFCOS secināja, ka kumulatīvi uz 2021.gada 31.decembri ir **47 aktīvi kriminālprocesi**, kas ir saistīti ar ES fondiem. 9.attēlā ir sniegts kriminālprocesu sadalījums pa noziedzīgu nodarījumu veidiem¹⁶.

9.attēls “Kriminālprocesi, kas ir saistīti ar krāpšanu, kas skar ES finanšu intereses”

Sadarbībai ar OLAF atbalsta likumā ir noteiktas kompetentās iestādes tiesības un pienākumi, kas ir palīdzējis atrisināt neskaidrības gan nacionālā līmenī iestāžu sadarbību un atbildības sadalījumā, gan

¹⁶ Noziedzīgu nodarījumu veidi klasificēti atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai (ES) 2017/1371 par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības.

sadarbojoties ar OLAF. Arī EPPO ir veicis skaidrojošo darbu par sadarbību izmeklēšanas darbībās, skaidrojot tā kompetences un ieguldījumu ES finanšu interešu aizsardzībā. 2021.gadā tika veikti dažādi pasākumi, sadarbojoties gan ar OLAF, gan EPPO, gan kompetentām iestādēm, *sīkāk skatīt 3.tabulā sniegto apkopojumu.*

3.tabula “Sadarbība ar OLAF 2021. gadā”

Sadarbība ar OLAF 2021. gadā		
Datums	Veids	Iesaistītās institūcijas
01.01.2021.- 31.12.2021.	Sniegts atbalsts 4 lietās (OLAF izmeklētājiem sniegta prasītā informācija no Latvijas iestādēm)	FM AFCOS, OLAF, Latvijas tiesībsargājošās un ES fondu administrējošās iestādes
01.01.2021.- 31.12.2021.	Sadarbība ar OLAF nacionālā kriminālprocesa ietvaros (OLAF sniedz atbalstu 3 lietās)	Valsts policija, OLAF, FM AFCOS
01.01.2021.- 31.12.2021.	Sadarbība ar OLAF kriminālprocesa ietvaros, tostarp OLAF iekļauts Apvienotā izmeklēšanas grupā kā tās dalībnieks	KNAB, OLAF, EUROJUST, prokuratūra, Čehijas policija
01.07.2021.- 31.12.2021	Sadarbība ar EPPO par aizdomām par krāpšanos atsevišķos ES fondu projektos	EPPO, ES fondu revīzijas iestāde

3.tabulā redzama sadarbība ar OLAF un, ņemot vērā epidemioloģisko situāciju, 2021.gadā lielākā daļa tikšanās tika organizētas attālināti, tādējādi nodrošinot savstarpējās sadarbības nepārtrauktību.

FM AFCOS sadarbībā ar AFCOS padomes darbā iesaistītajām institūcijām (EPPO, Valsts policija, KNAB, Valsts ieņēmumu dienests, Konkurences padome, LAD, CFLA, IDB un citas) atbalstīja OLAF to veiktajās izmeklēšanās – saskaņā ar OLAF pieprasījumiem sniedza nepieciešamo informāciju izmeklēšanas lietās un lietu atlases procesā.

2021.gadā tika turpināta sadarbība un informācijas apmaiņa jau iepriekšējos gados uzsāktajām lietām, kurās OLAF sniedz atbalstu nacionālajām izmeklēšanas iestādēm kriminālprocesa ietvaros un vienā jaunā 2021.gadā uzsāktā OLAF izmeklēšanas lietā.

Finanšu ministrs

J. Reirs